

AKADEMİK BAKIŞ

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi
ISSN:1694 – 528X Sayı: 10 Eylül – 2006

İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi – Türk Dünyası Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü Celalabat – KIRGIZİSTAN

KIRGIZİSTAN'DA MİSYONERLİK FAALİYETLERİ

Dr. Bakıt Murzaraimov
AGİ İlahiyat Fakültesi
Öğretim üyesi

ABSTRACT

After gaining the independence, Kyrgyzstan turned to democracy and gave her people limitless freedom of belief and speech. Also Kyrgyz republic offered her citizens equality and different kinds of opportunist in the different stage of social and religious life. Hereby, Kyrgyzstan never discriminates or prevents any kind of religious activities and practices irrespective to their differences around the country. Today, unfortunately many Christian missionaries misuse and violate the freedom of belief in the country. Day by day missionaries exploit especially the poor and uneducated people by using the financial facilities and convert them from Islam to Christianity.

As a conclusion ; Spreading of Baptism, Yahova Witness , Evangelism , Adventism , Presbyterians etc. across the country is very dangerous especially for the future of Kyrgyz people and whole nations of central Asia. To challenge the preaching of Christians here in Kyrgyzstan, it is an obligation upon the Muslim scholars to teach Islam urgently around the country.

Keyword: Christian missionaries, Yahova Witness, Evangelism, Adventism.

Kırgızistan Cumhuriyeti 1991 yılında bağımsızlığını kazanmasının akabinde değişik dini gurupların faaliyetlerine sahne olmaya başlamıştır. Bunun böyle olmasının birçok nedeni bulunmaktadır. Bu nedenlerin başında insanların maneviyatındaki inanç boşluğu ve dini bilgi eksikliği gelir. Bunun yanında demokratik sistemin tanıdığı özgürlük ortamının sunduğu imkânlar da etkili olmaktadır. Bu durumu çok iyi değerlendiren Batılı misyoner teşkilatlar Kırgızistan'ı faaliyet alanı olarak seçmiş ve Kırgızistan'a akın etmeye başlamışlardır. Bu akının neticesinde Kırgızistan'da misyoner faaliyetlerde bulunan büyük - küçük gurupların sayısı, 1996 yılının verilerine göre 200'ün üzerinde iken, bu rakam 2001 - 2002 yılının son verilerine göre 1212'ye ulaşmıştır. Bu rakamın 839'unu Hıristiyanlığın değişik mezheplerine ait guruplar oluşturmuştur. Bu gurupların 1996 yılından sonra çoğalmasının bir başka nedeni, 1996 yılının 14 Kasımında dini gurupları resmi olarak kaydedilme zorunluluğunun getirilmesidir. Bu kanuna göre: "Hangi gurup veya teşkilat olursa olsun 18 yaşına gelmiş olan Kırgız vatandaşlarından on kişi mensubu olursa, resmi olarak devlet tarafında kaydedilmek zorunda olup ancak bu kayıt neticesinde faaliyet yapmak için hak kazanmaktadır." devlet tarafından gösterilen böyle bir kolaylığı fırsat bilen çeşitli dini guruplar, on kişilik üye gurupları bularak faaliyetlerini yasallaştırmaya çalışmaktadır. Bunlar, özellikle Amerika'dan, Almanya'dan, İngiltere'den, Fransa'dan ve Kore'den gelen misyoner guruplardır. Bu misyoner guruplar kendi faaliyetlerini yukarıdaki maddeye dayanarak resmileştirmekte ve rahat bir şekilde hareket edebilmektedir.

Misyonerlik faaliyetlerinde bulunmak için gelen misyonerler Kırgızistan'ın her bölgesine dağılmakta ve her biri ayrı birer cemaat oluşturarak devletin resmi organları tarafından tescil edilmekte, böylece kendilerini halkın tepkisine karşı da güvence altına almaktadırlar. Kırgızistan'da misyonerlik faaliyeti yapan gurupların çoğunluğunu

AKADEMİK BAKIŞ

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi
ISSN:1694 – 528X Sayı: 10 Eylül – 2006

İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi – Türk Dünyası Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü Celalabat – KIRGIZİSTAN

Protestanlığın muhtelif kolları oluşturmaktadır. Her ne kadar bu gurupların inanç esasları, faaliyet alanı ve kullandıkları metotlar farklı olsa da Kırgızistan'da hitap ettiği kitle aynı olmaktadır. Bunlar Kırgız halkını ve Kırgızistan vatandaşlarını hedef kitle olarak seçmektedirler. Bu guruplar birbirlerinin faaliyet alanına girmeden ve birbirlerine engel olmadan aynı hedefe doğru ilerlemektedirler. Misyoner gurupların bu özellikleri belli aşamadan sonra Kırgızistan'da ortak hareket etme ve beraber faaliyetlerde bulunma hissini doğurmuştur. Bu yönde ilk olarak Baptistler harekete geçmiştir. Onlar Kırgızistan'da faaliyet yapan diğer Protestan gurupları birleştirmek ve beraber faaliyet yapmak için Bişkek'te bir konsey düzenlemeye karar vermişlerdir. Bu kararın sonucunda, Kırgız Hıristiyanların liderlerinin yönetimi altında 27 Ekim 2001 tarihinde bir konsey düzenlenmiştir. Konseyde Kırgızistan'daki bütün Protestan kökenli guruplar ve yeni dini hareketler birleşerek "Bütün Hıristiyan Menşeli Gurupların Kırgızistan'daki Alyansı (Birliği)" adı altında bir konfederasyon oluşturmuşlardır. Bu konfederasyona üye olan Protestan menşeli dini misyoner guruplar ve onların değişik adlar altındaki vakıfları, eğitim kurumları Kırgızistan'daki misyoner faaliyetlerini daha organize şekilde yürütmektedirler.

1. Baptistler

Baptistler Kırgızistan'daki faaliyetlerine 1997 yılına kadar gayri resmi olarak devam etmişlerdir. Devletin kontrolüne ve korumasına girmek için aynı sene mart ayında faaliyetlerini yasallaştırmışlardır. Baptistler Kırgızistan halkını her ne pahasına olursa olsun kendi boyunduruğu altına alabilmek için her türlü yolu deneyerek faaliyetlerini yürütmektedirler. Bunlar kendilerine ne dini, ne ırki, ne kültürel ve ne de sosyal bakımdan yakın olmayan Kırgızlara fikirlerini benimsetebilmek için adeta zor kullanmaktadırlar. Neticede onların bu faaliyetleri bir sonuç vermiyor değildir. Kırgızlara bunların fikirleri, hayat görüşleri ve sosyal yaşantıları tamamen yabancı olduğu halde, Baptistlerin maddi ve manevi yardımları neticesinde, bazı vatandaşlarımız onların tuzaklarına düşmüş bulunmaktadır. Bu insanlar Baptistlerin "İsa bizim kurtarıcımızdır" şeklinde özetlenebilecek ve maddi imkanlarla süslenmiş fikirlerini maalesef kendi milli ve kültürel zenginliklerine tercih etmişlerdir. Şu anda Kırgızistan'ın genelinde Baptistlerin 40'tan fazla ibadet merkezi bulunmaktadır.

a. Maddi Yardımlar

Baptistler, Kırgız halkının sosyal ve ekonomik yönden ezilmiş olan kesimlerine maddi yardım yapmak suretiyle faaliyetlerini devam ettirmektedir. Bu konuda özellikle Alman misyonerlerin faaliyetleri ilk sırada yer almaktadır. Onlar Kırgızistan'da sosyal ve kültürel alanda çok büyük miktarda paralar harcayarak halkı kendine çekmeye çalışmaktadır. Özellikle halk arasından maddi açıdan problemlili, geçimini zorla sağlayan aileleri, dul kadınları ve yetimleri hedef almaktadırlar. Almanya'dan gelen bu misyonerler, halka yardım ederken, bu yardımları size biz vermedik bunları size Tanrı İsa gönderdi" diye halkı kandırmaktadırlar. Örneğin Kırgızistan'ın dağlık bölgesi olarak bilinen Susamır vadisinde bu misyonerler "Ümit Işığı" hayır vakfı tarafından üç tondan fazla un, altı yüz litreden fazla yağ ve gıda malzemelerini bedavadan dağıtmışlardır. Bunun yanında her aileye birer tane Kırgızca basılmış İncil ve değişik dini konulardaki broşürleri hediye etmişlerdir. Bunların hangi amaçla yapıldığının farkına varan köy imamı, onlara engel olmaya çalışınca, misyonerler, köy halkını imama karşı kışkırtmış ve bunu köyünüzden kovunuz" diyerek imamı ve İslam'ı kötümüşler.

AKADEMİK BAKIŞ

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi
ISSN:1694 – 528X Sayı: 10 Eylül – 2006

İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi – Türk Dünyası Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü Celalabat – KIRGIZİSTAN

Yine onlar Kırgızistan'da gerçekleştirmeye çalıştıkları "Evanjelizasyon Planı" dahilinde Kırgızistan'ın Isık Göl, Karakol ve Karabalta şehir sakinlerinin muhtaç ve fakir olan kısmına da çok büyük miktarda maddi yardımlarda bulunmuşlardır. Bu faaliyetlerin yanında gençler üzerinde de faaliyetlerini yoğunlaştırmışlar, Kırgızistan'ın değişik okullarından öğrencileri dinlenme kamplarına göndermek için 1997 senesinde 70 000 Alman markı sarf etmişlerdir. Yine Kırgızistan'da açtıkları "İncil Okuluna" 500 000 bin civarında alman markı harcadığı verilen bilgiler arasında yer almaktadır.

b. Tıbbi Yardımlar

Baptistler Kırgızistan'da tıbbi yardımlar yapma yoluyla da misyonerlik faaliyetlerinde bulunmaktadır. Bunlar Kırgızistan'da faaliyet yapan diğer Hıristiyan gurupların vakıf ve teşkilatlarıyla iş birliği yaparak; çeşitli hastanelere ilaç ve buna benzer sağlık için gerekli malzemeleri ücretsiz temin etmektedirler. Bu konuda Baptistlerin "Ümit Işığı" vakfı, Evanjelistlerin "İyi Haber" ve Presbiteryenlerin "Vozrojdeniye" adlı misyonerlik teşkilatlarıyla işbirliği yapılmaktadır. Bu vakıf ve teşkilatlar değişik ülkelerden sadece tıbbi alanda faaliyet yapmak için çok sayıda misyoneri Kırgızistan'a göndermektedir.

c. Toplantıları

Bişkek'teki Lenin" adındaki fabrikanın büyük salonu Baptistlerin toplantılar için en çok kiraladıkları yerlerin başında yer almaktadır. Onlar burada haftanın her Çarşamba ve Pazar günlerinde toplanmaktadırlar. Bu toplantıda İsa adına değişik dualarda bulunduktan sonra topluca çay, pasta, kahve içmekte ve yemek yemekteler. Baptistlerin buradaki toplantılarının masrafını Amerikalı bir cemaat üyesinin karşıladığı bildirilmektedir. Aynı salonda 2001 senesinin Ekim ayında Baptistler, büyük bir toplantı düzenlemiştir. Bu toplantıya Talas adlı birisi önderlik etmiştir. Toplantıya katılanların çoğunu Kırgız uyruklu oldukları bildirilmiştir. Onlar milli kıyafetleriyle bu toplantıda, Hz. İsa adına çeşitli dualarda bulunduktan sonra, Kırgızların Yenisey'den Orta Asya'ya kadar geliş tarihini yansıtan, Manas destanını aşağılayan ve İslam'ı kötüleyen bir program sahnelemişlerdir. Bu programdaki gösterilerde açıktan açığa Kırgızların milli kimlik unsurlarının temelini oluşturan "Manas" destanı ve Kırgız anası (yani anneler) aşağılanmıştır. Onların hiç bir değerinin olmadığı, İslam'ın boş inanç olduğu ve onun resmen bir kötülük olduğu vurgulanmıştır. Onlar Kırgız anayı kötülemek için onun çok fakir, kimsesiz hiçbir değeri olmayan ve herkes tarafından aşağılanan bir insan olarak tasvir etmişlerdir. Sonra bu ananın, Hz. İsa'ya inandıktan sonra son derece değerli bir varlığa dönüştüğüne vurgu yapılan bir oyun sahnelenmiştir. Ayrıca bütün yanlış inançlardan kurtulmanın tek çıkar yolunun İsa Mesih'e iman etmeye olduğuna vurgu yapılmıştır. Baptistlerin bunları yapmakla Kırgızların milli ideolojisini ve Kırgızistan Cumhurbaşkanı'nın Manas'ın Yedi Vasiyeti" ile ilgili uygulama kanununu resmen reddetmiş oldukları basında geniş bir şekilde yer almıştır. Bunların bu tür faaliyetlerine karşı resmi yetkililer, sadece onları uyarmakla yetinmiştir. Onlara karşı gözle görülür bir tedbirin alınmadığı, onların faaliyetlerini rahat bir şekilde yürütmelerinden ve bu tür toplantılarını rahatça yapmaya devam etmelerinden anlaşılmaktadır.

d. Eğitim Faaliyetleri

Bilindiği gibi eğitim yoluyla birçok şeyi, bunun yanında bir milletin kültürel değerlerini ve temellerini değiştirmek mümkündür. Bu nedenle Baptistler Kırgızistan'da

AKADEMİK BAKIŞ

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi
ISSN:1694 – 528X Sayı: 10 Eylül – 2006

İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi – Türk Dünyası Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü Celalabat – KIRGIZİSTAN

sadece maddi ve manevi faaliyetlerle yetinmeyerek, eğitim faaliyetlerine de büyük önem vermektedirler. Bu konuda yerli halktan kendi cemaatlerine kazandıkları insanları kullanarak onlara Kırgızistan'daki okullar açmaya teşvik etmektedirler. Bu hususun canlı örneği, Narin şehrinde Almanların desteğiyle Manıbayev Kayırbek isimli bir Kırgız'ın Baptist faaliyetlerin yürütüldüğü bir okul açması olmuştur. Bu okulda yüzden fazla öğrenci eğitim görmektedir. Bunun haricinde planlı programlı olarak eğitim verdikleri başka okullar da bulunmaktadır.

İncil Okulu. Baptistlerin Çüy vadisinde açtığı bu okul 1995 - 96 senesinden itibaren öğrenci yetiştirmeye başlamıştır. Bu okulda yetişen öğrenciler vaiz belgesini alarak İncill'i vaaz etmek için halk arasına dağıtılmaktadır. Günümüzde bu okul, yerli halkı Hıristiyanlığa çekmek için tesirli bir merkez haline gelmiştir. 1995 yılından beri bu okulda çok sayıda öğrenci yetişmiştir. Bu okulun öğrenci yurdu da açılmıştır. Okulun süresi bir buçuk yıl olup, öğrenciler altı aylık pratik uygulamadan geçirilmektedir. İpek Yolu Evanjelik Koleji. Bu okul 1995 yılında Amerikalılar tarafından açılmıştır. Okulun amacı, Kırgızistan vatandaşlarına dini eğitim vermek ve Kırgızistan'ın değişik yerlerinde okullar açmaktır. Bunun yanında öğrencilere değişik konularda kurslar vermek, misyoner faaliyetlerinde bulunabilmeleri için gereken tecrübeyi kazandırmak ve Hz. İsa uğruna hizmet etmeleri için pratik uygulamalarını geliştirmektir. Ayrıca öğrencilere her şeyin" Hz. İsa uğruna" olması gerektiği düşüncesini aşılacaktır. Bu okulun eğitim sistemi İncillerin en iyi şekilde öğretilmesine dayanmaktadır. Bu yolda okul yöneticileri hiçbir maddi masraftan kaçınmamaktadır. Öyle ki Okulda bir öğrencinin yıllık masrafı 4500 Dolar tuttuğu ileri sürülmekte olup bu masraflar yurt dışından gelmektedir.

Ak Bata Okulu. Bu okul "İyi Haber" adındaki hayır misyonu tarafından 1996-97 senesinde Kırgızistan'ın Çüy Tokmok şehrinde açılmıştır. Okulun açılış amacı, fakirlere, yoksullara ve kimsesiz çocuklara eğitim vermektir. Okul haftada beş gün ders okutmaktadır. Bu okulda dini derslerin yanında normal derslerin de okutulduğu bilinmektedir. Okuldan mezun olanlar vaizlik belgesini almaktadırlar. Yabancı Dil Kursları. Misyonerlerin yabancı dil öğretme yoluyla Kırgız vatandaşlarını kendi saflarına çekmeye çalıştıkları artık bir sık olmaktan çıkmıştır. İngilizce öğrenmeye meraklı olan öğrencileri haftanın belli günlerinde, özel olarak kiraladıkları bürolara ve okul sınıflarına davet ederek, İngilizce'nin yanında bir o kadar da Hıristiyanlığı tanıttıkları bilinmektedir. Bu tanıtım doğrudan doğruya Hıristiyanlığı anlatma şeklinde değildir. Onlar, İngilizce metinleri okurken ve tercüme ederken Hıristiyanlıkla ilgili örnekleri vermek suretiyle Hıristiyanlık propagandası işini gerçekleştirmektedirler. Dil öğretmeye gelen misyonerler, yabancı dil öğretmekle sınırlı kalmayıp zeki, başarılı ve kendi işlerine yarayabilecek olan öğrencileri, çeşitli kafelere veya misyonerlerin kendi kaldıkları evlere götürerek, yemek ısmarlayarak değişik eğlenceler ve partiler düzenlemektedirler. Bu şekilde zeki olan öğrencileri kazanarak Kırgızistan'ı tanıma fırsatını bulmakta ve ona göre stratejilerini belirlemekte ve geliştirmektedirler.

e. Basın Faaliyetleri

Baptistlerin, İsus Hristos Kilisesi gurubuyla ortaklaşa çıkardığı "Senin Yolun" adlı gazetesi Kırgız ve Rus dilinde yayımlanmaktadır. Her gazete Hz. İsa'nın "İnsan yalnız ekmekle yaşamaz esas, Tanrının ağzından çıkan sözle yaşar" ifadesiyle başlamaktadır. Broşür ve kitaplarda olduğu gibi, bu gazete de genelde Hz. İsa'dan bahsetmektedir. Bunun yanında kendilerine yeni katılanlardan, onların bu din ile ilgili görüşlerinden, kendi aralarında yapılan toplantılardan, yabancı ülkelerdeki Hıristiyan dindaşlarının isteklerinden, ilmi gelişmelerden

ve çeşitli duygusal olaylardan söz edilmektedir. Bunun yanında Hıristiyanlığın en mükemmel din olduğunu anlatan kıssalar ve hikâyeler, resullerin Hıristiyanlık uğrunda faaliyetleri, çektiği eziyetleri duygusal bir şekilde anlatılmaktadır. Baptistler 2001 senesinin Kasım ayında Bişkek'te İncil mütercimlerinin toplantısını düzenleyerek, bu toplantıda Kırgız Hıristiyanlarının imanını yansıtan ve "Senin yolun" gazetesine eşlik eden "İyi Haber" adlı bir gazete çıkarmayı gündeme getirmişlerdir. Bu gazetede sadece dini değil, dünyevi konuları da yayınlamayı amaç edinmişlerdir. Fakat bu düşünceleri gerçekleştirememeleridir, ancak onun yerine 1997 senesinde çıkarmaya başladıkları "Ümit Işığı" adlı dergiyi yeterli görmüşlerdir. Dergi ve gazetelerin dışında sayısızca kitap ve broşürleri bulunmaktadır. Hıristiyanlığı yayma uğrunda bunların hepsini ücretsiz olarak halka dağıtmaktadırlar.

2. Evanjelistler

Evanjelist Hıristiyanların Kırgızistan'daki faaliyetlerinin daha çok bağımsızlıktan sonraki dönemde canlılık kazandığı görülmektedir. Bu guruba mensup olan misyonerlerin çoğu Güney Kore'den ve Almanya'dan gelmektedir. Kırgızistan'da bunların 20'den fazla ibadet merkezi bulunmaktadır. Bu ibadet merkezlerini genelde Güney Kore vatandaşları ile Kırgız vatandaşlığı taşıyan yerli Koreli, Rus ve Ruslar idare etmektedir. Bazen Kırgız vatandaşlarına da görevler verilmektedir. Evanjelistlerin Kırgızistan'daki merkezleri ve faaliyet alanları aşağıdaki şekildedir.

a. "Hayat Sözü" adındaki Evanjelist Hıristiyan Kilisesi". Bu kilise başkent Bişkek'te bulunmakta ve 1999 senesinden beri faaliyetlerini yürütmektedir. Bu kilisenin, resmi kayıtlarda kilise üyelerini dini yönden tatmin etme, Hıristiyanlığın ahlaki öğretilerini yayma ve İncil'i vaaz etme gibi amaçlarla kurulduğu bildirilmektedir. Kiliseye 18 yaşını aşan herkes üye olabilmektedir. Kilisenin, Kırgızistan'da dini her türlü materyali hazırlama ve dağıtma, kültürel programlar hazırlama, misyonerlik faaliyetlerinde bulunma gibi haklara sahip olduğu bildirilmektedir. Kiliseyi 5 kişiden oluşan bir topluluk yönetmektedir.

b. "Sokuluk" adındaki Evanjelist Hıristiyan Kilisesi". Bu kilise Çüy vadisinde faaliyette bulunmaktadır. Kilise 1995 senesinden beri faaliyettedir. Kilisenin amacı, İncil'i propaganda etmek, Protestanlık inancını yaymak ve ayinlerini uygulamaktır. Bu kilisenin Kırgızistan'daki hakları şunlardır: Hıristiyanlık öğretilerini yaymak ve öğretmek, dini toplantıları ayinleri ile beraber düzenlemek, dini eğitim ve öğretim, dini konserler ve sinemalar, seminerler ve konferanslar düzenlemek ve dini konulardaki kitapları yayınlamak ve dağıtmaktır.

c. "Sun - Bogum" (Korece İyi Haber) "Tamamen Evangelize Etme Hıristiyan Kilisesi" Bu kilise Oş şehrinde faaliyetlerini yürütmektedir. Kilisenin amacı Kırgız vatandaşlarını Hz. İsa'ya inandırmak ve Hıristiyan olanları vaftiz etmektir. Bu kilisede faaliyet yapmak için 1996'da altı, 1997'de sekiz Güney Kore'li misyonerin Kırgızistan'a geldiği ve kiliseyi Güney Kore'li misyonerlerin yönettiği bildirilmektedir.

d. "Blagodat" adındaki Evanjelist Hıristiyanların Misyonerlik Merkezi" Bu misyonerlik Merkez Bişkek'te bulunmakta ve faaliyetlerini daha çok Bişkek ve civarında yürütmektedir. Merkez 1982 yılında Los Angeles'te kurulan "Grace" adındaki Dünya

AKADEMİK BAKIŞ

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi
ISSN:1694 – 528X Sayı: 10 Eylül – 2006

İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi – Türk Dünyası Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü Celalabat – KIRGIZİSTAN

Misyonunun Kırgızistan'daki koludur. Bu merkezin amacı Hıristiyanlığı özellikle hasta hanelerde ve hastalar üzerinde yaymaktır. Bu amaçla Güney Kore'den 1997 senesinde yirmi civarında misyoner Kırgızistan'a geldiği kaydedilmiştir. Yine bu merkeze bağlı Güney Kore'li 10 kişi bilgisayar kursu vermek için, 14 kişi kilise mensuplarına tıbbi yardımlarda bulunmak ve uluslararası "Tres Dias" konferansına katılmak için 2000 senesinde Kırgızistan'a gelmiştir. 2002 senesinde aynı amaçla Amerikalı 22 kişi bu merkeze faaliyet yapmak için gelmiştir.

e. İre" adındaki Evanjelik Hıristiyan - Protestan Kilisesi" bu kilise

Bişkek'te faaliyet yapmaktadır. Kilise Hon - Kong'daki İre" adındaki dini teşkilata bağlı olarak çalışmaktadır. Tüzüklerinde çeşitli amaçla faaliyet yürütmek için istediklerini belirten Protestan misyoner gurupların esas ve ortak amacının, Kırgızistan'da Hıristiyanlık öğretilerini yaymak, insanları kendi inançları doğrultusunda ruhi yönden uyandırmak, insanlara Hıristiyan terbiyesini vermek v.s. projeleri gerçekleştirmek olduğu görülmektedir. Ayrıca Kırgızistan'ın çeşitli bölgelerinde İncil kursları açarak insanlara İncil terbiyesi vermektir. Bununla beraber basın yayın yoluyla kendilerini reklâm etmektir. Evanjelistler bu amaçlarına ulaşmak için basın yayın dâhil her türlü imkânlardan faydalanmaktadır. Şu anda Evanjelistlerin yirmiden fazla merkezi Kırgızistan'da aktif faaliyet yürütmektedir.

3. Yahova Şahitleri

Kırgızistan'da en aktif faaliyet yapan gurupların başında Yahova Şahitleri gelmektedir. Onlar resmi ve gayri resmi yollardan kendi faaliyetlerini yürütmektedirler. Hemen hemen Kırgızistan'ın her büyük şehrinde merkezlerini açmışlardır. Bu merkezlerden ulaşabildikleri yerlere kadar ellerini uzatmaktadırlar. Şu anda Kırgızistan'da merkezi en çok olan gurup Yahova Şahitleridir. Onların 45'ten fazla merkezi bulunmaktadır. Yahova şahitleri hedef kitle olarak insanları ayırmamaktadırlar. Kime denk gelirse onlar üzerinde yoğunlaşıyorlar. Faaliyetlerine genel olarak klasik metotları üzerinden, yani, kapı kapı dolaşmak, yolda, otobüste, parkta v.s. yerlerde insanların peşine takılmak suretiyle yapmaktadırlar. Peşine takıldıkları insanlara broşür, dergi ve bazen de İncil dağıtmaktadırlar. Dergi olarak genelde en çok yayınladıkları "Tarassut Kulesi ve Uyan" adlı dergilerini dağıtmaktadırlar. Bunların Kırgızistan'daki sayısı üç bin ile beş bin arasında değişmektedir.

4. Adventistler

Kırgızistan'da Adventistlerin yirmi tane merkezi bulunmaktadır. Adventistler kendi açtıkları kiliselerinde ve uygun buldukları yerlerde dini progandalarını yapmakla birlikte, faaliyet alanı olarak hasta hanelere ağırlık vermektedirler. Hastalarla ilgilenmek, onlara ücretsiz olarak ilaçları dağıtmak, gerektiğinde özel hastanelerini açmak onların başlıca metotları haline gelmiştir. Bişkek'te onların özel olarak açtıkları ve dış hastalıklarını tedavi eden hasta hanesi bulunmaktadır. Bu tür hasta hanelerin dışında Adventistler, gıda malzemelerini üretmektedir. Gıda malzemeleri pazarlamakla birlikte bazen yaşlılar evi ve yetimler evi gibi yerlere bedavadan dağıtmaktadır.

AKADEMİK BAKIŞ

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi
ISSN:1694 – 528X Sayı: 10 Eylül – 2006

İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi – Türk Dünyası Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü Celalabat – KIRGIZİSTAN

5. Pyatidesyatnikler (Ellici Gün Hıristiyanları)

Kırgızistan'da Protestanlığın bir kolu olan Pyatidesyatniklerin faaliyeti de mevcuttur. Bunlar faaliyetlerine bağımsızlıktan sonra başlamıştır. Bu guruba mensup olan misyonerler Amerika'dan, Almanya'da ve Güney Kore'den gelerek kendi kiliselerini açmıştır. Şu anda bunların yirmi merkezi Kırgızistan'da faaliyet yapmaktadır. Bunların bazıları şunlardır:

a. Bog - Im - İyi Haber" bu kilise Bişkek'te bulunmakta ve amacı Kırgızistan'daki bütün Pyatidesyatnik kiliselerini kontrol etmektir. 1997 senesinden bu yana 100'den fazla Güney Koreli misyoner gelerek bu merkezde faaliyet yapmıştır. Bu merkeze bağlı misyonerler Bişkek'te büyük bir spor salonunu kiralayarak İncil' ve Hıristiyanlığı öğretmek için girişimlerde bulunmuşlardır.

b. İrayım" adındaki Hıristiyanların Hayır Vakfı" bu vakıf Çüy vadisinde faaliyet yapmaktadır. Bu vakfın esas amacı Hıristiyan hayır vakıflarını birleştirmek suretiyle Kırgızistan'da ve onun haricinde okullar, kreşler, çocuk evleri ve dinlenme kampları açmaktır. Pyatidesyatniklerin bu merkezleri haricinde göze batan İyi Haber" adındaki hayır misyonu ve Ümit Yıldızı" adındaki misyonerlik teşkilatı bulunmaktadır. Bu merkezler daha çok yaşlılar, hastalar ve okul geçleri üzerinde çalışmaktadır. Bunlar kendi faaliyetlerinde insanları hipnotize ederek uyuşturdukları bilinmektedir. Bu bilgiyi destekler mahiyette Rus televizyon kanallarından birinin 03. 04. 2003. tarihinde Ritüel İntihar" adlı bir programda verdiği bilgilere göre bu guruba katılan insanların çoğu İsa uğruna intihar etmiştir. Aynı programda verilen bilgilere göre böyle intiharlara sebep olan gurupların başında Yahova Şahitleri, Baptistler, Muncular ve diğer totaliter sekte olarak bilinen dini guruplar da bulunmaktadır.

6. Presbiteryenler

Presbiteryen misyonerlerin çoğu Güney Kore'den gelmektedir. Bunlar Kırgızistan'da yerli Kore diasporası ile ilişkiye girerek onlar aracılığıyla faaliyetlerini yürütmektedirler. Presbiteryen misyonerleri büyük şehirlerde yerli Kore diasporasını desteklemek amacıyla kiliseleri açmışlardır. Bununla birlikte İlim" ve Emmanuel" adında iki okul açtıkları bilinmektedir. Presbiteryenlerin Kırgızistan'da açmış oldukları teşkilat ve kiliseler görünürde yerli Kore diasporasını sosyo - kültürel yönden desteklemeyi hedef aldığı izlenimi verilmektedir. Fakat bunların esas amacı yerli Korelileri kullanarak Kırgızistan'da Hıristiyanlığı yaymaktır. Çünkü onlar açmış oldukları okullara ve kiliselere Koreli olmayanların da katılmalarını sağlamaktadırlar. Güney Koreli misyonerlere Batılı Presbiteryenlerin de destek verdikleri bilinmektedir.

a. Kiliseleri ve Vakıfları

Presbiteryenlerin çok değişik adlar altında kiliseleri ve vakıfları bulunmaktadır. Bunların bazıları şunlardır: Sın Don", Soman", Sentralnaya", Vozraojdeniye", Siloam" ve Güney Kilisesi" bunlar en aktif çalışan kiliselerin başında yer almaktadır. Bu kiliselerin esas faaliyeti yerli Koreliler ile birlikte Kırgız olanları da vaftiz etmek olduğu bildirilmektedir. Bu kiliselerin içindeki Vozrojeniyeye" kilisesinin esas amacı Kırgızistan'daki Protestan kökenli kiliseleri birleştirmek olduğu bu bilgiler arasında yer almaktadır.

b.Okulları

Presbiteryenlerin kilise ve teşkilatlarının haricinde eğitim merkezleri de bulunmaktadır. Bunların başında Emmanuel" adındaki Teoloji fakültesi gelmektedir. Bu enstitü 30. 05. 1994 tarihinde bir Hıristiyan eğitim merkezi olarak, yerli halktan dini elemanları, misyonerleri yetiştirmek ve dini literatürleri yerli dilde hazırlamak amacıyla kurulmuştur. Bu okulun öğretim elemanlarının tamamı hemen hemen tamamı Güney Kore vatandaşıdır. Müfredat programını ele geçiremediğimiz bu okulda şu dersler okutulmaktadır: Yunan dili, Dinler tarihi, Din ahlakı, Din fenomenolojisi, Hıristiyan ahlakı, Kore dili, İngiliz dili, Din ve İlim ve Çağdaş dini akımlar. Bu okula 1996 senesinden 2003 senesine kadar 300'ye yakın öğretim görevlisi Güney Kore'den gelip gitmiştir. Emmanuel okuluna paralel olarak Bişkek'te İlim" adlı özel okul faaliyet yapmaktadır. Bu okul 1993 senesinde açılmıştır. Bu okulda normal derslerin yanında, Hıristiyanlık ve İncil tarihi okutulmakta, ayrıca dersten önce ve sonra çeşitli dualar öğretilmekte ve dualar yapılmaktadır. İlim okulunda nitelikli öğretmenlerin çalıştığı bildirilmekte, aldıkları maaşın da diğer okullardaki öğretmenlere göre daha yüksek olduğu ifade edilmektedir. Bu okulu maddi yönden Güney Koreli Presbiteryenler desteklemektedir.

7. İsus Hristos Kilisesi

İsus Hristos Kilisesi, Hıristiyanlık tarihinde ortaya çıkan yeni guruplardan biri olarak bilinmektedir. Bu gurubun Amerika'da ortaya çıkan Pyatidesyatniklerden esinlenerek meydana geldiği kaynaklarda bildirilmektedir. Fakat bu gurubun ortaya çıkışıyla ilgili kesin tarihi bilgiler bulunmamaktadır. Kırgızistan'da tespit edildiği kadarıyla bu gurup kendine Kırgızca Daniyar Taalayev lakabını veren Amerika'lı birisinin ideolojisi üzerine kurulmuştur. Onun fikrine göre, Yahudiliğin ve Hıristiyanlığın İslam dinine üstünlük sağlaması gerekmektedir. Ona göre Hz. Muhammed müslümanlardan İncil'i öğrenmelerini talep etmekte, Kuran da Müslümanlara İncil'i öğrenmeleri için gönderilmektedir. Daniyar Taalayev buna benzer fikirlerini Kırgızistan'da rahat bir şekilde yayabilmektedir. Ona Amerika'da eğitim gören Vasya Kuzin adlı yerli Rus birisi yardım etmektedir. Şu anda bu akımı Vasya Kuzin yönetmektedir. Vasya Kuzin vaazlarının birinde: Kırgızlar kıyamete kadar Tanrı tarafından lanetlenmiştir. Bu yüzden onlar, bulaşıcı hastalıklarla hastalanırlar. Bundan kurtulmanın tek yolu İsus Hristos Kilisesine gelip katılmaktır." diyerek Kırgızları etkilemeye çalışmıştır. Kırgızistan'da bu gurubun iki ayrı cemaati bulunmaktadır. Biri Rus dilinde diğeri de Kırgız dilinde konuşan cemaattir. Rusları Vasya Kuzin, Kırgızları da Talsbek ile Tilek isimli şahıslar idare etmektedir. Bu gurubun Kırgızistan'ın değişik bölgelerinde resmi olarak çalışan 18 kilisesi ve gayri resmi olarak çalışan 7 kilisesi bulunmaktadır. Bunların çoğu Kırgızistan'ın Kuzey bölgesindedir. Kırgızistan'daki Rus Ortodoks kiliselerinin birinde görev yapan bir piskoposun verdiği bilgilere göre, Bu gurup sadece Kırgızlar için değil bütün Hıristiyanlar için de tehlikelidir. Büyük bir ihtimal ile bunların arkasında Amerika FBI'yı vardır. Bunlar insanları ve aileleri yıkmak için Hıristiyanlık adı ile hareket etmektedir. Gerçek Hıristiyanlık buna müsaade etmez" diyerek eleştiride bulunmaktadır. Bu piskoposun dediklerini destekler mahiyette Kırgızistan basınında yer alan bir haberde, İsus Hristos Kilisesi aileleri yıkmaya ve yıpratmaya bakımından önde gelen zararlı akımlardandır değerlendirmesi yapılmaktadır.

8. Hayat Kaynağı Gurubu

Hayat Kaynağı gurubu" Kırgızistan'daki faaliyetlerine 1994 senesinde başlamıştır. Bu gurup Kırgızistan'da faaliyet yapan İsus Hristos Kilisesi gurubundan ayrılarak kendi başına bağımsız bir gurup haline gelmiş ve Hayat Kaynağı" adını almıştır. Bu gurubun amacı Kırgızistan vatandaşlarını ruhi yönden uyarmak (Hıristiyanlaştırmak), onları ahlaki yönden terbiye ve tamamen Evangelize etmek şeklinde belirtilmektedir. Ayrıca hayır ve bağış yapma yoluyla misyonerlik faaliyetlerinde bulunmak bu amaçlar arasında yer almaktadır. Bu gurubun misyonerleri amaçlarına ulaşmak için hayır işlerinin haricinde, daha çok Hıristiyanlığa ait dini kitapların yer aldığı kütüphaneler açma, değişik sinema filmlerini halka seyrettirme, Hz. İsa konusunu işleyen tiyatro ve konserler düzenleme, dini konulardaki malzemeleri ithal ve ihraç etme gibi metot ve malzemelerden yararlanmaktadırlar. Bu gurubun misyonerleri faaliyetlerini; her yerde kitaplar dağıtmak, insanların peşine takılarak misyonlarını anlatmak suretiyle gerçekleştirmektedirler. Toplantılarını kimseyi rahatsız etmemek için sakin yerlerde yapmayı tercih eden Hayat Kaynağı gurubunun misyonerleri kendi aralarına katılan cemaat üyelerini vaftiz etmektedirler. Bu gurup Kırgızistan'ın Batken şehrinde Kadınlar" adlı kadın haklarını koruma amacıyla bir teşkilat kurmuştur. Ekonomik olarak maddi sıkıntılar içerisinde olan kadınları ve sosyal hayatta çeşitli problemlerle karşı karşıya kalan kadınları toplayarak onlara yardım etmektedir. Onların özellikle kadınları tercih etmeleri, hem erkeklere hem de çocuklara ulaşma kolaylığını sağlıyor şeklinde yorumlanmaktadır. Bu teşkilat kendi faaliyetlerinde Kırgızistan'daki Amerikalıların George Soros" vakfıyla da iş birliği yaptığı haberler arasında yer almaktadır.

9. Ümit Işığı Gurubu

Ümit Işığı gurubu Kırgızistan'daki faaliyetlerine 1990 senesinden itibaren başlamıştır. Bu gurubun misyonerleri Almanya'dan gelmektedir. Diğer guruplardan farklı olarak bu gurubu temsil eden misyonerler bir kilise veya bir ibadethanede faaliyet yapmaktan daha çok, hayır işleri ile uğraşmaktadır. Halkın ekonomik ve sosyal yönden zayıf olan kesimine, gıda malzemeleri, elbise ve her türlü günlük hayatta lazım olabilecek eşyaları dağıtmaktadırlar. Fakat nadir de olsa eğitim faaliyetleri için misyonerlerini göndermektedir. Eğitim faaliyetleri için gelen misyonerler okullarda ve kreşlerde ağırlıklı olarak çalışmaktadırlar.

10. Misyonerlere Karşı Halkın Tepkisi

Kırgızistan'da misyonerlerin hareketlerine karşı kendi milli ve dini kimliklerine bağlı olan vatandaşlar tarafından büyük tepkiler gösterilmektedir. Zaman zaman bu vatandaşlar ile misyonerler arasında büyük kavgalar yaşanmaktadır. Hıristiyan misyonerlerinden rahatsız olan insanlar her fırsatta onlara karşı mücadele etmektedirler. 1994 senesinin mayıs ayında Atbaşı köyünde Kırgız Baptistler ile Kırgız Müslümanlar arasında çeşitli sebeplerden dolayı büyük bir kavga yaşanmıştır. 1995 senesinde aynı köyde faaliyette bulunan Baptistlerin beş mensubu yerli halk tarafından şiddetli bir şekilde dövülmüştür. Benzeri olay da Narın şehrinde yaşanmıştır. Burada da Baptistler yerli halk tarafından iyice dövülmüştür. Başka bir kavga da Çüy vadisinde yaşanmıştır. 1996 senesinde Çüy vadisinin İskra köyünde Baptist olan birisi vefat edince yandaşları Müslümanların mezarlığına defnetmek istemiştir. Fakat Müslüman köy halkı buna şiddetle karşı çıkmıştır. Neticede Baptistler ile Kırgız gençleri arasında kavga çıkmıştır. 2000 senesinde Celalabat şehrinin Kuruk-Köl köyünde Hıristiyanlığa geçen kimseleri, köy halk bir meclis düzenleyerek idam etmeye karar vermiştir.

AKADEMİK BAKIŞ

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi
ISSN:1694 – 528X Sayı: 10 Eylül – 2006

İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi – Türk Dünyası Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü Celalabat – KIRGIZİSTAN

Fakat, polislerin olaya karışması ile idam işi gerçekleşmemiş, köy halkı Hıristiyanlığa geçen vatandaşları köyden uzaklaştırılmasıyla yetinmişlerdir. Buna benzer kavgalar Kırgızistan'ın değişik bölgelerinde sık sık yaşanmaktadır. Halktan gelen bu tür tepkilere karşı Hıristiyan misyonerleri, rahat bir şekilde faaliyet yapmak için kendi haklarını aramaya devam etmişlerdir. Bu konuda bazı misyonerlerin verdiği bilgilere göre onlar, Cumhurbaşkanı Akayev'e, Kırgızistan Gizli Polisi'ne, AGİK'e ve BDT'ye şikâyet mektubuyla müracaat etmiştir. Bu müracaatlar genellikle onlar için elverişli ortamın hazırlanması, onların faaliyetlerine izin verilmesi şeklinde sonuçlanmıştır.

Günümüzde bu misyoner grupların bölücü faaliyetlerine karşı halk arasında "Milli Halk Harekati" teşkilatı girişimlerde bulunmaktadır. Bunların amacı Kırgızların Müslüman kimliğini korumak ve İslam dinine gölge düşüren bozucu hareketlerden Kırgızistan'ı temizlemektir. Bu harekete paralel olarak İslam Tebliğ" cemaatinin yaptığı faaliyetler misyonerlere karşı büyük bir darbe olmaktadır. Milli kimliğine sahip olan bazı Kırgız gençleri köy - köy ve kapı-kapı dolaşarak İslam'ı tekrar canlandırmaya çalışmaktadırlar. Tebliğ Cemaati" adı altında faaliyet yapan bu gençlerin yaşı on ile otuz beş arasında değişmektedir. Kırgızistan'da faaliyet gösteren misyonerlere karşı devlet organları resmi olarak ciddi bir tedbir almamıştır. Bunun nedeni ise siyasi sebeplere bağlanmaktadır. Fakat bazı durumlarda misyonerleri uyarmakla yetindikleri bilinmektedir.

Sonuç

Kırgızistan Cumhuriyeti 1991-yılında bağımsızlığını ilan etmiş ve demokratik bir yolu benimseyerek kendi insanlarına fikir, vicdan ve inanç özgürlüğünü tanımıştır. Beş milyon nüfusa sahip ve halkının 80% ni Müslüman kitle oluşturan Kırgızistan, bağımsızlıktan hemen sonra iktisadi, ekonomik, siyasi ve dini alanda büyük bir arayış içine girmiştir. Yetmiş senelik ateizm baskısında kalan Kırgızlar, eski inançlarına geri dönebilmek için diğer alanlara nazaran özellikle dini alanda daha çok arayış içine girmiştir. Bu alanda kendilerinin ruhi boşluklarını doldurmak için doğru veya yanlış olan her yolu denemiştir. Bu durumu fırsat bilen Batılı misyonerler Kırgızların bu durumlarından istifade etmek için ve kendi inançlarını şu veya bu şekilde kabul ettire bilmek için akın akın Kırgızistan'a gelmeye başlamıştır. Bağımsızlıktan önce sadece Müslümanların ve Ortodoks Hıristiyanların bulunduğu Kırgızistan, bağımsızlıktan sonra bir anda Batılı misyoner grupların cirit attığı bir ülke haline dönüşmüştür. Şu anda bu misyonerlerin sayesinde Hıristiyanlığı tercih eden Kırgız vatandaşlarının toplam sayısı on bin ile on yedi bin arasında değişmektedir. Maalesef şu anda Kırgızistan'da bu grupların amaçları ve faaliyet alanları yönünde ciddi araştırmalar yapılmış değildir. Bu nedenle alınacak tedbirlerin ne olacağı tam olarak ilgililer tarafından da tespit edilememiştir. Bu gruplar, bir dinin mezhebi veya tarikatı olmalarına rağmen Kırgızistan'da faaliyetlerini kolayca yürütebilmek için kendilerini bir din olarak takdim etmektedirler ve halka kendilerini bu şekilde tanıtmaktadırlar. Bu gruplar ilk olarak ortaya çıktıkları Batılı ülkelerde kendi aralarında işbirliği yapmazken Kırgızistan'da tam bir işbirliği ve dayanışma içinde çalışmalarını da ayrıca üzüntü verici olup bütün bunlar Kırgız Müslümanlarının asimile edilmesi için bazı büyük merkezlerden destek aldığını göstermektedir.

AKADEMİK BAKIŞ

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi
ISSN:1694 – 528X Sayı: 10 Eylül – 2006

İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi – Türk Dünyası Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü Celalabat – KIRGIZİSTAN

Kaynaklar

- Abdıbekov, "Kalktan Çıkkın Kayır Dinder", Aalam, Eylül 1997.
- Abdiyev, "Yegovalardın Susamırğa Kazatı", Aalam 19. 12. 01.
- Ağım 30. 10. 01; Respublika 26. 10. 01; Respublika 06. 11. 01.
- Canızak, "İsa Mesih Tenir Toodon Kep Salat", Ağım 2001.
- Daniyar Taalayev, "Kuran cana incil, (el bröşürü).
- Kanimetova, "Şkola Gde Molitvı Ukreplyayut", Kut Bilim 11. 02. 98.
- Karbazov, "Kötürüm Uyga Şaa Müyüzdün Zarıldığı Kaça", Ağım 14. 06. 2002.
- Maksutov, "Dağı Bir Colu Sektalar Cönündö", İslam Madaniyatı, Aralık 2002.
- Mamayusupov, "Spravoçnik", Din Komisyon Dergisi, 14. 11. 1996.
- Pismanika, "Religiya v İstorii i Kulture, Yuniti, Moskova 1998.
- Sakıbayeva, "Maskara Bolgon Manas, Aybanga Tenelgen Kırgız Ene, Kordolgon İslam", Ağım 2001.
- Usuptegin, "Baptist Ak Kıya Calgız Mürzö", Zaman Kırgızstan, 12. 04. 02.
- www.fti.org/centr.htm
- Zarlıkbekov, "Kırgızstan Kaça Kudayga Sıyınasın", Ağım 01. 03. 02